

OG'IZ BO'SHLIG'INING ANATOMIK TUZILISHI

Yuldasheva Nilufar Avazboyevna
Urganch Abu Ali ibn Sino nomidagi
Jamoat salomatligi texnikumi o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada og'iz bo'shlig'i va uning anatomic tuzilishi haqidadir. Bundan tashqari ushbu maqolada og'iz bo'shlig'ining turli kasalliklari haqida to'xtalib o'tilgan.

Kalit so'zlar: og'iz bo'shlig'i, anatomiya, rivojlanish, tibbiyot.

АНАТОМИЧЕСКОЕ СТРОЕНИЕ ПОЛОСТИ РТА

Именем Ургенча Абу Али ибн Сины
Преподаватель техникума общественного здравоохранения
Юлдашева Нилуфар Авазбоевна

Аннотация: Эта статья о полости рта и ее анатомическом строении. Кроме того, в данной статье рассматриваются различные заболевания полости рта.

Ключевые слова: полость рта, анатомия, развитие, медицина.

ANATOMICAL STRUCTURE OF THE ORAL CAVITY

In the name of Urganch Abu Ali ibn Sina
Teacher of the technical school of public health
Yuldasheva Nilufar Avazboyevna

Abstract: This article is about the oral cavity and its anatomical structure. In addition, this article discusses various diseases of the oral cavity.

Key words: oral cavity, anatomy, development, medicine.

Og'iz bo'shlig'i (cavitas oris, grekcha—stoma) hazm a'zolari tizimining boshlang'ich qismi. Og'iz bo'shlig'i pastdan og'iz diafragmasi (diaphragma oris), yuqoridan qattiq va yumshoq tanglay, yon tomondan lunjlar, old tomondan lablar bilan chegaralansa, orqada tomoq teshigi (fauces) vositasida halqum bilan qo'shiladi. Tishlar va jag'laming alveolar o'simtali og'iz bo'shlig'ini ikki: og'iz dahlizi va xususiy og'iz bo'shlig'iga ajratadi. Og'iz dahlizi (vestibulum oris) tashqi tomondan lablar va lunj bilan, ichki tomondan esa tishlar va milk bilan chegaralanadi. Og'iz dahliziga kirish og'iz tirqishi (rima oris) lablar bilan chegaralanadi. Yangi tug'ilgan chaqaloqda tishlar bo'lmagani hamda jag'laming alveolar o'simtasini yaxshi rivojlanmagani uchun og'iz bo'shlig'i kichik bo'lib, og'iz dahlizi lablar, lunjlar va milk qirralari o'rtasida joylashgan tor yorig'dan iborat. Milk (gingiva) yuqori va pastki jag'laming alveolar o'simtasini qoplagan shilliq parda. U juda qalin va pishiq bo'lib, tish bo'ynini o'rab oladi va suyak usti pardaga mustahkam birikadi. Yangi tug'ilgan chaqaloq milkini qoplagan shilliq parda qalinlashgan bo'lib, bo'lajak tishlar o'mida bo'rtiqchalar bo'ladi. Ustki va pastki labning (labium superius et inferius) asosini og'iz tirqishi atrofidagi aylana mushak

tashkil qiladi. Uni tashqi tomondan teri (pars cutanea), ichki tomondan shilliq parda (pars mucosa) qoplagan. Ulaming o'rtasida oraliq qism (pars intermedia) joylashgan. Lablaming shilliq pardasi milkka davom etib, o'rta chiziqda ustki va pastki lab yuganchasini (frenulum labii superioris et inferioris) hosil qiladi. Yuqori lab yuganchasi biroz yaxshi rivojlangan.

Uning terisi markazida tikka yo'nalgan keng egat (philtrum) bo'lib, yuqori lab bo'rtiqchasigacha (tuberculum labii superioris) davom etadi. Ustki va pastki lablar og'iz tirqishini chegaralab, ikki tomonda o'zaro birikib lablar bitishmasini (commissura labiorum) hosil qiladi. Ustki lab lunjdan burun lab egati (sulcus nasolabialis) vositasida ajralib tursa, pastki lab engakdan ko'ndalang yo'nalgan engak lab egati (sulcus mentolabialis) bilan ajrab turadi. Erkaklarda ustki lab terisida mo'ylov (mustax), pastki lab terisi, engak va bo'yin sohasida soqol (papus yoki barba) bo'ladi. Lablaming shilliq osti asosida ko'p sonli lab bezlari (glandulae labiates) bo'lib, ulaming chiqaruv naylari shilliq parda yuzasiga ochiladi.

Yangi tug'ilgan chaqaloq labi qalin, shilliq pardasi yupqa, so'rg'ichlar bilan qoplangan. Labning ichki yuzasida ko'ndalang bolishlar bor. Ustki lab o'rtasida balandligi 4 mm, kengligi 7 mm bo'lgan tepacha bo'lib, labni qolgan qismidan egat bilan ajratib turadi. Pastki labda esa shunga mos chuqurcha bo'ladi. Emizikli bola lablarida so'ruvchi mushaklar bo'ladi. Og'iz tirqishi atrofidagi aylana mushak yaxshi taraqqiy etgan. Lunj (buccae) og'iz bo'shlig'ini o'ng va chap tomondan chegaralab turadi. Uning ichida lunj mushagi (m.buccinator) joylashib, ichki tomondan shilliq parda, tashqi tomondan teri bilan qoplangan. Teri bilan lunj mushagi o'rtasida lunjning yog' tanachasi (corpus adiposum buccae) joylashgan bo'lib, u bolalarda yaxshi rivojlangan. Emizikli davrda yog' tanachasi og'iz bo'shlig'i devorining qalinlashuviga olib keladi va emish vaqtida og'iz bo'shlig'iga atmosfera bosimi ta'sirini kamaytiradi. Lunjning shilliq pardasiga uning shilliq osti asosida joylashgan lunj bezlarining (glandulae buccales) chiqaruv naychalari ochiladi. Lunj shilliq pardasiga II ustki katta jag' tishi sohasida quloq oldi bezining chiqaruv nayi ochiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Axmedov N.K. "Atlas. Odam anatomiyasi" 1-2 tom. Toshkent 2013 y
2. Axmedov N.K. "Odam anatomiyasi". Darslik. Toshkent 1987 y
3. Axmedov A., Mirsharapov. O'.M. Sagatov T.A., Rasulov X "Anatomiya" 1-2-jild. Darslik. Toshkent 2018 y.
4. Axmedov A. "Odam anatomiyasi". Darslik. Toshkent – 2015 y.
5. Axmedov A., X. Rasulov "Odam anatomiyasi, bolalar anatomiyasi asoslari bilan." Darslik. Toshkent 2013 y.
6. Baxodirov F.N. "Odam anatomiyasi" Toshkent – 2005 y.